

AUTEURS

Joanne Boonstra MSc is als programmamanager duurzaamheid werkzaam bij de Hanze (University of Applied Sciences) in Groningen. Zij studeerde Vastgoedkunde aan de Hanze (Cum Laude) en Real Estate Studies aan de Rijksuniversiteit Groningen. Hiervoor werkte Joanne onder andere in diverse functies aan de Opleiding Vastgoedkunde en het Lectoraat Facility Management van de Hanze.

Als initiatiefnemer van de Hanzebrede SDG Hub maakt Joanne de SDG's concreet en toepasbaar in het hoger onderwijs, praktijkgericht onderzoek en de eigen bedrijfsvoering van de hogeschool.

Zij speelt daarnaast een actieve rol binnen de SDG-coalitie voor hoger onderwijs. Daar werkt Joanne aan de landelijke verduurzaming van opleidingsprogramma's. Vanuit deze coalitie heeft zij samen met collega's van andere hogescholen een docenttraining ontwikkeld, om docenten te helpen met het integreren van SDG's en systeemverandering in het hbo-onderwijs.

Joanne is lid van de Raad van Toezicht van Leren voor Morgen en docent bij de Idealenschool.

Zij heeft diverse nominaties en prijzen ontvangen, waaronder de *Groene Appel* van NEVAP, voor meest veelbelovende young professional, de *CoreNet Benelux Chapter Student Award* 2018 in de categorie Bachelor voor de meest innovatieve scriptie op het gebied van Corporate Real Estate, de onderscheiding *Duurzaam Rolmodel* aan de Hanze, de nominatie voor de *Duurzame Jonge 100* in 2021 en derde in de *Duurzame Docent Verkiezing* 2025 in de categorie Hoger Onderwijs.

Dr. Bas van de Griendt is oprichter en eigenaar van Stratego Advies. Hij is adviseur voor duurzaamheid en Environmental, Social & Governance (ESG) bij gebiedsontwikkeling, bouw- en vastgoedactiviteiten; niet alleen milieukundig, maar ook sociaal.

Bas studeerde Fysische Geografie aan de Universiteit Utrecht. Aan diezelfde universiteit promoveerde hij bijna 20 jaar later in de Planologie en Ruimtelijke Economie.

Na functies bij onder andere TAUW, IWACO, Royal Haskoning en Bouwfonds Property Development (BPD), werkte Bas tot eind 2023 bij JLL als Country Lead en Head of Sustainability Services & ESG.

De kracht van Bas is dat hij strategie en operatie met elkaar weet te verbinden. Als geen ander kan hij duurzaamheid en ESG concreet en praktisch hanteerbaar maken, organisaties en mensen op dit gebied inspireren en in beweging te krijgen. Kennis ontwikkelen en ervaringen delen zijn daarbij voor hem belangrijke drijfveren.

Bas is docent bij diverse beroepsopleidingen voor de vastgoedmarkt, waaronder die van NEPROM, ASRE en OVGP. Bovendien is hij programmadirecteur bij UvA Academy voor De Duurzame Stad. Bas is (co-)auteur van verschillende boeken. Meest recent is *Het ABC van ESG voor vastgoedprofessionals* (2024), een uitgave van SPRYG Real Estate Academy. Naast zijn werk is Bas commissaris in de corporatiesector en toezichthouder bij de Natuur en Milieufederatie.

Drs. Mariëlle Wieman is oprichter/directeur van INNREALL Institute, uitgever van dit boek. Daarnaast is zij directeur/eigenaar van Bruggenhoofd, bureau voor interim management & directievoering.

Mariëlle studeerde Bedrijfskunde aan de Erasmus Universiteit Rotterdam en begon haar loopbaan als investment manager Benelux bij Greenfield Capital Partners.

Al meer dan 20 jaar is zij werkzaam in de vastgoedsector. Mariëlle werkte onder andere als directeur bij NEVAP (Nederlands Vastgoedexploitatie Platform), directeur-bestuurder bij Parkmanagement Lage Weide (met 216 ha het grootste bedrijventerrein in Utrecht), interim-directeur bij de NVR (Nederlandse Vereniging van Rentmeesters) en strategisch adviseur a.i. bij woningcorporatie Domesta.

Mariëlle is (gast)docent in het hoger vastgoedonderwijs. Zij was in de periode 2021-2025 lid van de Werkveldadviescommissie van de opleiding Vastgoedkunde aan de Hanze (University of Applied Sciences) in Groningen.

Zij is initiatiefnemer, hoofd- en eindredacteur en auteur van de bestsellers *Handboek Vastgoedmanagement* en *Vastgoedexploitatie* (Noordhoff), beide Top 10-boeken bij Managementboek.

Mariëlle is gecertificeerd commissaris en adviseert diverse organisaties op het snijvlak van duurzaamheid, innovatie en vastgoed.

Zij heeft inmiddels achttien nominaties op haar naam staan. Zo heeft Mariëlle onder meer het *SDG-speldje* ontvangen, waardoor zij de titel *Duurzaam Rolmodel* mag voeren. Ook heeft zij jarenlang in de *Top 100 van Beste Netwerkers in de vastgoedsector* (Vastgoedjournaal) gestaan. Mariëlle is *SER Topvrouw*.

MEELEZERS

Stefan van der Borgh is aanjager en verbinder voor de duurzame wereld van morgen. Hij werkt aan de verduurzaming van de maatschappij door organisatieverandering en politieke en bestuurlijke beïnvloeding, om daarmee daadwerkelijk de transitie van de gebouwde omgeving en gebieden te realiseren. Stefan studeerde Technische Planologie (tegenwoordig Spatial Planning and Design) aan de Rijksuniversiteit Groningen.

Daar leerde hij maatschappelijke en milieuthema's op hogere schaalniveaus integraal te verbinden. Deze systemische benadering vormt sindsdien de basis van zijn werk, maar ook tijdens zijn financieel georiënteerde master Real Estate Studies.

Vanuit zijn brede duurzaamheidsvisie ziet Stefan vastgoed namelijk als een maatschappelijk dienende omgeving waar urgente thema's samenkomen, zoals klimaatmitigatie en -adaptatie, biodiversiteit en verantwoord materiaalgebruik. Hij is overtuigd dat veel oplossingen voor grote duurzaamheidsopgaven al bestaan, maar dat samenwerking, koppelkansen en gedeelde verantwoordelijkheid essentieel zijn om deze oplossingen daadwerkelijk op grote schaal toe te passen.

In zijn huidige rol als strategisch adviseur en projectleider duurzaamheid werkt Stefan aan de toepassing van circulariteitsprincipes in het nieuwbouw- en renovatieprogramma van productiestations voor WMD Drinkwater.

Eerder ontwikkelde hij als kwartiermaker toekomstbestendig bouwen bij de Natuur en Milieufederatie Drenthe de basis voor een provinciale aanpak om toekomstbestendige woningbouw te versnellen. Stefan bouwde aan duurzame coalities tussen (semi-)overheden, corporaties, marktpartijen en was aanjager van een regionale productieketen voor biobased bouwmaterialen.

Daarnaast ontwikkelde hij rondom de Provinciale Staten- en Waterschapsverkiezingen van 2023 duurzame speerpunten en een lobbycampagne voor een brede coalitie van natuur- en milieuorganisaties. Daarbij boden de urgente thema's juist integrale oplossingen voor impasses op stikstof en woningbouw. Hiermee positioneerde Stefan de gebouwde omgeving als spil in brede maatschappelijke transitie. Dat was volledig in lijn met het vernieuwende duurzaamheidsvak, dat hij gaf aan de opleiding Vastgoedkunde aan de Hanze (University of Applied Sciences). In dat vak werd gepilot met het koppelen van de SDG's aan integrale ruimtelijke opgaven en werd de noodzaak voor de komst van dit boek des te tastbaarder.

Dr. Mark Mobach is sinds 2012 lector Facility Management aan de Hanze (University of Applied Sciences) in Groningen en leading lector van het Kenniscentrum NoorderRuimte. Daarnaast is hij lector Ruimtelijke Omgeving en de Gebruiker aan De Haagse Hogeschool.

Eerder studeerde en werkte Mark aan de Rijksuniversiteit Groningen, de Universiteit van Stockholm, het Universitair Medisch Centrum Groningen en de Wageningen Universiteit. Aan de Rijksuniversiteit Groningen promoveerde hij in 1999 cum laude.

Zijn onderzoek richt zich op de invloed van de gebouwde omgeving en facilitaire dienstverlening op mens en organisatie. Vanuit zijn lectoraten onderzoekt hij eigenschappen van gebouwen, werkplekken, inrichting, techniek en dienstverlening die bijdragen aan gezondheid, welzijn en prestaties.

Het Kenniscentrum NoorderRuimte werd in 2019 én 2025 als *excellent* beoordeeld. Sinds 2020 leidt hij bovendien het onderzoeksprogramma Gezonde Gebouwen, met een focus op zorg, onderwijs en kantoren. In 2019 ontving hij de *Deltapremie* voor zijn onderzoek.

Mark werkt interdisciplinair en verbindt facility management met architectuur, bouwfysica, geneeskunde, verpleegkunde, bewegingswetenschappen, organisatiekunde, psychologie en ruimtelijke wetenschappen. Hij is actief binnen internationale netwerken zoals EuroFM, IFMA en de IFMA Foundation.

In 2023 gaf Mark een lezing bij de Verenigde Naties (VN) in New York over de bijdrage van facility management aan de Sustainable Development Goals (SDG's). In datzelfde jaar werd zijn lectoraat bekroond met een *Certificate of Research Excellence* van de Environmental Design Research Association (Verenigde Staten) en werd hij lid van het wetenschappelijke eregenootschap Sigma Xi. Zijn missie: bijdragen aan betere gebouwen voor mensen en organisaties door kennisontwikkeling, innovatie en internationale samenwerking.

André Tuil MRE is sinds 2023 docent-onderzoeker Vastgoedkunde aan de Hanze (University of Applied Sciences) in Groningen. In die rol verzorgt hij onderwijs, ontwikkelt hij vakonderdelen en maakt hij deel uit van het kernteam van de opleiding.

André leidde de duurzaamheidsaccreditatie van de opleiding Vastgoedkunde aan de Hanze. Die opleiding werd beoordeeld met vier sterren binnen het internationale SHE (Sustainability in Higher Education)-kader. Dat is de hoogste score die een hbo-opleiding in Nederland tot nu toe (2026) behaalde. Daarmee is Vastgoedkunde bovendien de enige vastgoedopleiding in ons land die officieel is geaccrediteerd als *duurzame opleiding*.

Voor zijn overstap naar het hoger onderwijs was André werkzaam als project-ontwikkelaar bij Van Wijnen (2019–2023). Daar was hij verantwoordelijk voor de acquisitie en ontwikkeling van nieuwbouwprojecten in Noord-Nederland. Ook vervulde André bij Van Wijnen de rol van portefeuillehouder Duurzaamheid.

Eerder bouwde hij een brede praktijkervaring op als zelfstandig ondernemer in de makelaardij (1998–2019). Tussen 2003 en 2008 werkte André internationaal als projectleider en directeur van bouwprojecten in Mozambique en Malawi.

André studeerde Master of Real Estate (MRE) aan TIAS Business School. Daarnaast volgde hij opleidingen in Civiele Technologie en Management aan de Universiteit Twente en Bouwkunde aan de Hogeschool van Amsterdam. Ook rondde hij succesvol aanvullende opleidingen in makelaardij, taxaties en verzekeringen af. Zijn loopbaan weerspiegelt een veelzijdige combinatie van vastgoedkennis, ontwikkelervaring en internationale praktijk. Naast zijn professionele werk beschikt André over ruime bestuurlijke en politieke ervaring, zowel lokaal als internationaal, onder meer met maatschappelijke initiatieven in Afrika.

Met expertise in vastgoedontwikkeling, taxaties, duurzaamheid en project-begeleiding onderscheidt André zich als verbinder en strategisch sparringpartner. Zijn internationale ervaring, bestuurlijke betrokkenheid en academische verdieping vormen de basis voor zijn inzet: het ontwikkelen van toekomstbestendig en duurzaam vastgoed.

GEÏNTERVIEWDEN

Mariëlle Wieman, coauteur van dit boek, heeft diverse experts uit binnen- en buitenland geïnterviewd. Hun waardevolle bijdragen zijn in dit boek verwerkt, in het bijzonder in *hoofdstuk 7*.

Joanne Boonstra, Programmamanager Duurzaamheid aan de Hanze (University of Applied Sciences) en coauteur van dit boek. Lees haar uitgebreide profiel op de pagina *Auteurs*.

Tyler Fu, Reference Data Operations Analyst bij JPMorganChase

Brigit Gerritse, Algemeen directeur van Dutch Green Building Council (DGBC). DGBC is alliantiecoördinator van SDG 11 (Duurzame steden en gemeenschappen) in Nederland.

Bas van de Griendt, Oprichter en eigenaar van Stratego Advies en coauteur van dit boek. Lees zijn uitgebreide profiel op de pagina *Auteurs*.

Eliane R. el Haber, Associate Project Officer bij UNESCO (United Nations Educational, Scientific and Cultural Organization) en onderwijsspecialist & pleitbezorger voor welzijn

Hugo von Meijenfeldt, Eerste Klimaatgezant voor Nederland, Consul-Generaal in San Francisco, eerste Nationaal SDG Coördinator én voormalig topjurist en topmanager bij het Milieuministerie.

Mark Mobach, Lector Facility Management aan de Hanze (University of Applied Sciences) in Groningen, leading lector van het Kenniscentrum NoorderRuimte, lector Ruimtelijke Omgeving en de Gebruiker aan De Haagse Hogeschool én meelezer van dit boek. Lees zijn uitgebreide profiel op de pagina *Meelezers*.

Marieke Olsthoorn, Manager Externe betrekkingen bij Dutch Green Building Council (DGBC). DGBC is alliantiecoördinator van SDG 11 (Duurzame steden en gemeenschappen) in Nederland.

Rob van Poelje, Directeur van SDG Nederland

Anna Pot, Nationaal Coördinator Duurzame Ontwikkelingsdoelen bij het Ministerie van Buitenlandse Zaken

Yvette Watson, Medeoprichter en -eigenaar van PHI Factory en The 2B Collective

Sarah Welter, Duaal Master student in EU Trade & Climate Diplomacy, initiatiefnemer en cofounder van JMR, voormalig SDG Voice én bestuurslid bij VVM (Vereniging van Milieuprofessionals)

Je kunt de volledige interviews met deze experts lezen in onze Innotheek op www.innreall.com/innotheek.